

אבא לא שייך לנו

מאת יוסי ביילין

ריח הליוול הוא מן הבולטים בריחות ילדותה, לא פעם היתה "מתפלחת" לבית החולים, כדי לזכות ולשוב עם אבא הביתה ולדבר עמו בדרך. מאותן שנים היא זוכרת את ריחם של חדרי הניתוח, את הליוול החריף, ואת לבגס של הרופאים. פעם אחת גאנת ללכת עמה לים. פעם אחת בכל הילדות, וגם אז היתה זה בלווית ד"ר בראון, ואבא החזיק בה ושוהח כל הזמן עם הרופא העמית בעניני גניקולור גיה...

על עצמו לא הירבה לדבר גם בחוג המשפחה וגם משהפצירו בו. בצ'כוסלובקיה נולד ושבעה אחים היו לו. בעצמו מימן את לימודי הרפואה שלו באוניברסיטת פראג, ובמלחמת העולם הראשונה שימש כקצין רפואי בצבאו של פרנץ יוזף. שנה אחר תום המלחמה עלה לארץ ישראל, ראשון ממשפחתו. היה ציוני אדוק, זה היה הדבר היחיד בו שמר על אדיקות. כשעלה החליט כי יהיה פועל פשוט, אבל כיוון שעמק יזרעאל לא יכול היה להרשות לעצמו בזבוז משווע שכ"ז, היה עובד כפועל וכרופא. אלא מלא הנרייטה סולד לא היה עובד את העמק, אך היא לחצה עליו לעבור לתליאביב ולעסוק ברפואה באופן אינטנסיבי, וכאן החל להתרחות בגניקולוגיה. סוד החיים משך אותו תמיד — ההווצרות, ההמשכיות, הוא נלחם, ככל שיכול היה, כנגד הפלות מלאכותיות ותוך מן ב"עליה הפנימית" — כפי שכינה את הגברת הילודה.

לפרסום זכה אשרמן כבר בראי שית דרכו, אחר שעבד ב"הדסה" ניהל את בית החולים הקריה למן היווסדו, ושמעו הגיע למרחוק. היעדרות היתה אויב בו נלחם בכל מאודו, וברוב המקרים ניצח. האנ

עכשיו, שנתיים אחרי שנפטר, ייקרא בית החולים אשר ניהל במשך שנים רבות בקרייה בתליאביב, בית החולים "ע"ש פרופ' אשרמן. עכשיו כותבים עליו, מי חפשים אודותיו חומר, כתבי יד שלו, צילומים שלו — בעמק, בשרות העשרים הראשונות, בתליאביב הקטנה ואולי עוד בצ'כיה מימי מלחמת העולם הראשונה. כל עוד חי לא רצה שיכתבו עליו, די היה לו בפרסומו הרפואי הרב כאחד מגדולי הגניקולוגים בעולם. הוא לא נצרך לפרסומת נוספת, ועל מה שיהיה אחר מותו — לא

פרופ' יוסף אשרמן המנוח

חשב. לא הכין כתבים או זכרונות, רק סיפורים נותרו. מת כפי שרצה למות. בגיל 79, כשחזר מן העבודה, ישב בביתו,

ש"ס המסומנים ואו"ג מחולל נ"ס. לא אחת היה עובר ברחוב ומישוהו היה עוצר אותו, מראה לו את בנו הקטן, ואומר: "זה הילד שלך", ומכך רווה נחת. אחד מ"מחקריו" לו הקדיש עשר שנים מחייו, הביא להמצאה שהתירה נשים רבות מעקרותן, והיא קרויה כיום "תסמונת אשרמן", המדובר בניתוח המביא להפרדה בין דפנות הרחם שנדבקו. הוא הרצה בארץ צות רבות, זכה בפרסי הוקרה ו"היה נערץ אף על החוגים החרדים. הרבי מגור שלח אליו לטיפול את בנו מפולין לפני השואה, ורבנים אחרים היו משכימים לפתחו. הרגעים הקשים ביותר בחייו היו במות בנו. את שני בניו שיכל, האחד בגיל אחת עשרה, והשני בגיל ארבע. יש בכך משהו מאי הצדק השמימי — ילדים כה רבים הציל ממוות בטוח ברגע ל"י דתם, ואת ילדיו שלו לא הציל. אלמלא העבודה היה נשבר, אך העבודה שימרה אותו, בתום ה"שבעה" חזר אל בית החולים וע"מ חזר החיוך המרגיע.

צנוע היה ומסתפק בפחות מן המועט. את ארון הספרים הביא עמו מצ'כיה ונדד עמו ליבנאל, ולבית שברחוב אלנבי 29 ולבית שברחוב אידלסון פינת הס ולבית שברחוב לויטן. שולחן הכתיבה הובא אף הוא מצ'כיה, ומגרתו האמצעית היתה קשה לשליפה משישים שנה היתה קשה לשליפה ושם נגר" לא הצליח לתקנה אבל אשרמן לא הסכים להחליף את השולחן, מדי שנה היה צובעו מה"דש בלבן ולא חיפש תחליף. הוא הדבר לגבי שולחן הכתיבה שלא הסכים להחליפו בניקלים החדשים. לא היה דבר אהוב יותר עליו מלומר לאשה שירדה מן השולחן: "אין לך כלום, אינך צריכה לע"בור ניתוח".

הרבה לקרוא ספרות יפה והיה לו מגוון קבוע בתזמורת הפילהרמונית, אף על פי כן לא היה חלק מן האריסטוקרטיה התלאביבית של שנות העשרים והשלושים, שנא את העניבות ואהב את הע"י

עצם את עיניו ונרדם לנצח. תק"ו ותו הגדולה היתה שלא ליפול למעמסה בזיקנתו אך את המוות עצמו לא ירא — "זו תופעה טבעית, ואני מתבונן בה כרופא גם כשמדובר בעצמי", אמר. "ים השלווה", היתה קוראת לו בתו. תמיד שקט, אף פעם אינו ממחר, צועד לאיטו בצעדים קצרים בים ומדודים, ופניו מהייכות. משהו בפניו הקרין שקט מרגיע. כשהיה יוצא לרגע מתדרו ועובר ב"פרוודור או בחדר ההמתנה היו מיד לחולות פנים אחרות. מביא מלשף שכזה היה לו, אשרמן היה בכית כפי שהיה בחוק. לא היו לו פני רופא סבלן בקליניקה ופני אבא רגון בבית. הוא היה אחד. חלק מן הטבע. כשנסתלק, נסתלק אחד מיסודות תבל, על כל פנים לגבי בתו, נינה דינור, שטרם השלימה עם מותו.

ב"15 השנים הראשונות לחייה כמעט שלא זכתה נינה לראות את אביה. רוב היום היה מבלה ב"הד"ס" ואחר הצהריים קיבל חולות בכיתו. המידפקות על דלתו היו רבות מאין ספור, אי אפשר היה להגיע אליו אלא לאחר הזמנת תור ארבעה או חמישה שבועות מראש, והוא עשה הכל כדי לקצה מועד זה. "אבא לא שייך לנו", היתה אומרת אמא כאשר קבלה ה"בת על כך שאיננו מבלה עמה לעולם, "הוא שייך לאנשים הסוב"לים", ונינה שנאה את האנשים הסובלים הרבה לפני שיכלה לע"מוד על משמעותו של מושג זה, כיוון שאלה היו האנשים שגולו ממנה את אבא.

ניים, אולי משום שבעצמו גדל במשפחה עניה. היתה לו הוראה קבועה — אם חולה כלשהי מבי קשת הנחה — אין להתווכח עמה ויש ליטול ממנה מה שתתן, ואם חולה אומרת שאין לה במה לשלם — אין לקחת ממנה פרוטה. היו שניצלו זאת. את הפציינטיות נשא על כפיים מרגע שנכנסו הביתה, והוא היה מוכן תמיד לשמוע כל מה שבפיהן, ולא דחק עליהן. אם האחות התנהגה פעם בחוסר סבלנות היו מעירים לה: „הן החור לות ולא את“.

כשהיה יוצא לחופשות הרבה לשחק „פסיאנס“, שוב סימן לסבי לנותו הרבה, את הקלפים היה מניח על השולחן. באיטיות רבה ומהרהר. כתב ידו היה ברור, קטן וישר. הוא שנה מתנות, אך הפי ציינטיות שנתרפאו מעקרותן היו כה מלאות תודה שהוא לא יכול היה לטרב להן, וביתו היה מלא מתנותיהן. חוש ההומור ליווה אור תו תמיד, לא הומור מתפרץ, אלא עדין כזה, כמוהו. אם בהרצאה מקצועית בכנס גניקולוגי היה הר קהל פורץ בצחוק אחת לכמה דקות — אפשר היה לנחש מבחוק שאשרמן מרצה. „ד“ר אשרמן“, היו קוראות לו הפציינטיות המעי ריצות, „יוסף“, היו קוראים לו חבריו מגדוד העבודה, „גוסטב“, קראו לו ידידיו מצ'כיה. אך הוא היה אחד לגבי כולם ובכל התקור פות.

אשתו, ששמשה כמוכירתו, נפר טרה שלוש שנים לפניו, ואחרי שמתה הציעה לו בתו לשמש בר תפקיד המוכירה. הוא סרב. אחרי תקופה מסויימת חזר בו מסירובו ושאלה אם תסכים לעבוד עמו. היא היתה מאושרת. אף פעם לא שבעה אותו, תמיד רצתה לראותו עוד ועוד, והשנה שזכתה לעבוד במחיצתו היתה לה שנה מאושרת, הוא התחשב בדבריה, התייעץ עמה כאילו היתה עמיתה למקצוע, וי הוא לא נשתנה בעיניה גם בת קופה זו. „יש אנשים של הול“, אומרת היא, „אבל הוא היה איש של שבת, ואסור לתת לאנשים

כאלה להסתלק מן העולם". כשר
הציעה לו פעם, לכתוב ספר על
עצמו, צחק. "ספר על עצמי?",
תמה, "מה פתאום?" אני צריך לעי
בוד".

בתחילה יקראו לבית החולים
"בית חולים הקריה", מתוך הרר
גל. אחר כך ישתרש השם החדש
"בית חולים אשרמן" וזה יהיה
טבעי כמו בית חולים "הדסה" או
בית חולים "שערי צדק", ומישהו
יגיד שהוא נוסע לבית חולים
"אשרמן", ומישהו יאמר שהיתה
פריצה ליד בית חולים "אשרמן",
והשם יהיה חלק מבית החולים, ור
אנשים יגידו שהם גולדו בבית חור
לים "אשרמן" מבלי שידעו מי
היה האיש. זה מכאיב, אבל אלה
הם החיים. ואשרמן ידע את הר
חיים, ועשה למען החיים ולא צי
פה ליותר מזה אחר החיים.